

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v sredo 14. VII. 1948

Štev. 47 (140)

Budnost in strnjenost v OF bo preprečila razdiralno delo združene reakcije

Prinašamo drugi del govora tov. Francija Ogrisa na izrednem plenumu Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško dne 9. julija 1948.

Združena reakcija na Koroškem, ki jo veže skupno sovraštvo do nove Jugoslavije in do naprednega gibanja koroških Slovencev v Osvobodilni fronti, se dobro zaveda, da bo prej ali slej poražena, če se ji ne bo posrečilo razbiti strnjenost koroških Slovencev v Osvobodilni fronti in jih oddvojiti od matičnega naroda v svobodni domovini. Zato nikakor ne preseneča, če se odkriti in prikriti sovražniki slovenskega ljudstva na Koroškem vedno znova prizadevajo in trudijo, da bi razbili borbeno enotnost koroških Slovencev v OF, ki je nastala za ceno težkih žrtev v partizanski borbi in se je po zmagi nad nacifašizmom organizacijsko še bolj utrdila in postala edina predstavica nacionalnih in socialnih interesov vseh koroških Slovencev. Prvoletni poizkus cepjenja in razdvajanja z ustanavljanjem protioorganizacije pod

imenom Zveze avstrijskih Slovencev, se je kmalu izkazal kot režijska napaka, ker ni upošteval stvarnega položaja na Slovenskem Koroškem. Zavednih Slovencev ZAS ni mogla zajeti, ker je že v naslovu zanikala njihovo borbo za združitev z matičnim narodom v FLRJ. Nacističnim in drugim šovinističnim nestrpnostem pa avstrijska firma ni šla v račun, ker jih Maier-Kaibitsch, Stejnacher, Wutte, Perkonig in drugi nikdar niso vzgajali za Avstrijce, še manj pa seve za avstrijske Slovence. Danes samo še ogromna spominska plošča na Kardinalshüttu v Celovcu spominja na to, da je prišlo tam nekoč na svet mrtvo-rojeno dete, ki so mu dali ponesrečeno ime ZAS.

Po tem neuspelem poizkusu sta ostala pravzaprav samo še dva načina, s katerima se nasprotni tabor trudi ovirati narodno osvobodilno borbo koroških Slovencev oziroma razdvajati in cepiti njihovo strnjenost v OF.

Grožnje in šikane ne bodo zavrle naše borbe

En način tovrstnega prizadevanja obstoji v odkritih grožnjah koroškimi Slovincem s strani najodgovornejših predstavnikov sedanjih avstrijskih oblasti in vidnih zastopnikov obeh šovinistično reakcijskih vladnih strank. Sem lahko štejeimo zloglasni govor deželnega glavarja Wedeniga v Celovcu po vrnitvi iz Londona, ko je pod vtisom poraza izbruhal svoje sovraštvo do koroških Slovencev s pozivanjem na nasilje in hujškanjem na vojno. Tudi njegovo hujškanje - propagandno potovanje v centre Slovenske Koroške, kateremu se je pridružil njegov londonski sopotnik dr. Karisch, je imelo namen zastraševanja in dušitve borbene volje slovenskega ljudstva na Koroškem. Ker v Londonu nista prišla do besede, sta na naših tleh poskušala prekričati in postaviti na laž svojega lastnega zunanjskega ministra Gruberja. Dočim je Gruber lagal o visokih položajih funkcionarjev OF, sta njegova nespretna hlapčiča napovedala likvidacijo OF »v treh dneh«. Sporedno z njima je preizkušeni sovražnik koroških Slovencev ing. Schumy tekmoval v diskriminiranju in blatenju koroških Slovencev in označil lauskoletni napad nacistične Wurfkomande v Železni Kapli kot posnemanja vreden vzor praktičnega uresničevanja enakopravnosti koroških Slovencev. Vse to odkrito pozivanje na nasilje je uslužno in vneto podprla žurnajla v uredništvih celovških reakcijskih listov.

Sem spada tudi odkrita oblastvena podpora nacistični wurfkomandovski dejavnosti tistih elementov, ki se skrivajo za »domovini zvesto« firmo Stejnacherjevega novonacističnega BHSa. Parada najvidnejših vrhov deželne uprave pri BHS-ovski »Treuekundgebung« v Grebinju, kjer so se zvrstili poleg samega deželnega glavarja Wedeniga še varnostni direktor in bivši Hitlerjev podpolkovnik Strossier, žandarmerski poveljnik in bivši član štaba za progone in hajke na slovenske partizane Korytko, ter namestnik deželnega glavarja Ferlitsch in krivi OeVP-jevski prerok Karisch, je bila v zadnjem času najočitnejša demonstracija najvišje

oblastvene podpore terorističnega udejstvovanja v Wurfkomandah pod okriljem iz bivših SA-, SS- in HJ-ovcev in drugih registriranih nacistov sestoječega BHS-a.

Kot izraz sovražnega zadržanja do koroških Slovencev lahko štejeimo tudi oblastvene mere, kakor odrekanje in zaplenjevanje potnih listov funkcionarjem in članom OF, slovenskim gospodarstvenikom in celo partizanskim invalidom ter odrekanje permitov za zaporno cono sekretarju OF tov. Gašperju in uredniku Slovenskega vestnika.

Sem spada protipostavno vmešavanje v zadeve SPZ in posameznih kulturnih društev, policijsko zasliševanje govornikov na kulturnih prireditvah in druge tovrstne šikane.

S tem v zvezi je treba omeniti še cerkveno oblast, ki v tesni povezavi s civilnimi oblastniki tekmuje v žaljenju in blatenju spomina naših padlih borcev proti fašizmu in potom nekaterih protiljudskih duhovnikov skuša slabiti napredno fronto koroških Slovencev z izrabljanjem verskih čutov v politične namene.

Vse to in še mnogo tega predstavlja samo različne oblike načina, s katerim skušajo odkriti sovražniki koroških Slovencev dušiti borbeno strnjenost koroških Slovencev v vrstah OF.

Drugi način tovrstnega prizadevanja, ki so si ga izmislili sovražniki koroških Slovencev še posebej za razbijanje te borbene enotnosti in hkrati za oddvajanje slovenskega ljudstva na Koroškem od skupnosti in enotnosti s slovenskim narodom v svobodni Sloveniji, pa obstoji v tem, da vpregajo v svoj voz maloštevilne protiljudske elemente iz vrst domače reakcije, ki se radevolje udinjajo kot slepo orodje avstrijskim in tujim naredbodajalcem kot pomočniki in agenti pri poslih, ki gredo za tem, da bi ovekovečili imperialistično zaslužjevanje in zatiranje slovenskega ljudstva na Koroškem. Te uslužne pomagače rekrutirajo iz poznanih vrst v svojem častihlepiju užaljenih doktorjev in profesorjev, ki so se v neslavni prefeklosti

navzeli firerskih principov in so vajeni gledati na ljudska in demokratična gibanja z vzvišene distance. Že samo s svojim zadržanjem v zadnjih treh letih so se ob različnih prilikah razkrinkali pred ljudskimi množicami kot protiljudski elementi in kot rušilci strnjenosti koroških Slovencev.

Spomniti se je treba samo nekaterih akcij v polpreteklem času, kakor snovanja belogardistične tiskovne zadruge,

Dvoličnost vodi vedno v narodno izdajstvo

Bliskovito hitro in jasno se je to pokazalo letošnjega januarja, ko je združeni sovražni tabor v pričakovanju londonske konference čutil krvavo potrebo po adutu, s katerim bi lahko dokazal neenotnost in razcepljenost koroških Slovencev. Nikakor ni bil slučajno, temveč preračunano izbran trenutek, ki si ga je za doseg tega cilja izbral s svojim odkritim napadom na Osvobodilno fronto dr. Tischler. Če je takrat poskušal namen svojega koraka še skrivati pred slovenskim ljudstvom s hlinjenimi izjavami o potrebi priključitve, se je dokončno razkrinkal pred vso javnostjo dva tedna pozneje, ko je v ponovnem poizkusu oddvajanja SPZ od Osvobodilne fronte s svojo izjavo, da ni sklical obnega zbora SPZ, dal potuho policiji in izzval nepostavno in protiljudsko intervencijo Slovincem sovražne varnostne direkcije ter njen napad na predstavnike Osvobodilne fronte v obliki

mahinacije okrog Zadrzne zveze, razbijanja enotne in vsenarodne Mohorjeve družbe, in si priklicati v spomin uslužno podporo s strani avstrijskih oblasti pri uresničevanju teh samozvanih podvigov ter hvalnice in slavospeve razbijalcem narodne enotnosti koroških Slovencev v vseh Slovincem sovražnih časopisih, pa je vsakomur jasno na dlan, komu je služilo in služi to njihovo delo.

zloglasne objave v radiu in časopisih, ki je vse do danes varnostna direkcija kljub zlaganosti ni preklcala. Kdor je do takrat še dvomil o klaverni in protinardni vlogi, ki jo je igral skupno z nekaterimi svojimi prijatelji, ta je s tem dnevom dokončno spregledal, v čigavem interesu in v čigavi službi se udeležujejo ti protiljudski in nazadnjaški samozvanci. Celovška »Neue Zeit« in »Volkszeitung« ter »Koroška kronika« in ne nazadnje BHS-ovski izrodek »Unsere Heimat« so nam to nedvoumno in jasno povedali.

Zgodovina je že v nešteti primerih dokazala, narodnoosvobodilna borba pa najbolj očitno potrjuje dejstvo, da vodi dvoličnost vedno in povsod v narodno izdajstvo. Prvi korak na tej poti pa navadno ne ostane osamljen, temveč nujno vede v nasprotni tabor in v odkrito povezovanje in sodelovanje z zakletimi narodnimi sovražniki.

Imperialistični agenti so se predčasno razkrinkali

Zato se ne smemo čuditi, če zasledimo v reakcijskih časopisih vesti o neki nacionalno slovenski uniji, kot novi politični grupaciji na Koroškem, o kateri je OeVP-jevski dnevnik »Tiroler Nachrichten« kmalu po razbitju londonske konference zapisal, da se bavi z mislijo snovanja neke slovenske avtonomije brez povezave z Jugoslavijo. Vsi vemo, da se je ta misel porodila v glavah koroških šovinistov, ki bi radi uspavali slovensko ljudstvo na Koroškem z zloglasnim obljubljanjem drobtin. Vsi tudi še vemo, kako so si avtonomijo zamišljali in kako so jo izigrali koroški oblastniki z Majer-Kaibitschem na čelu za časa prve avstrijske republike.

Kljub temu pa kažejo vsi znaki, da gredo podtalna prizadevanja razkrinkanih imperialističnih agentov iz vrst slovenske reakcije to izdajalsko pot. »Tiroler Nachrichten« s svojim razkritjem ni ostala osamljena. Pred par dnevi se ji je pridružila celovška »Neue Zeit« s ponatisom članka, ki je bil objavljen v goriški »Demokraciji« pod naslovom: Koroški Slovenci na novi poti. »Neue Zeit« ve povedati, da je članek bil objavljen na pobudo koroških Slovencev. Iz dejstva, da ga s takim neprikritim in celo poudarjenim zadovoljstvom ponatiskuje in pozdravlja, je za nas popolnoma jasno, kateri koroški Slovenci so bili pobudniki.

Goriška »Demokracija« koroški Slovenci že poznamo. Svoječasno je našel v njenih stolpcih prostora članek magr. Podgorca, v katerem je napadel stoletno slovensko kulturno ustanovo Mohorjevo družbo v Celju in s tem v zvezi tudi nas

Slovenski vestnik in OF za Slov. Koroško. Ta članek je nato z naslado ponatisnila doblaveška junja »Unsere Heimat«.

Goriška »Demokracija« je glasilo takozvane »Slovenske demokratične zveze« (SDZ), katere predsednik je tržaški advokat dr. Angeletto, njen odbornik v Gorici pa med drugimi nekj dr. Kacin.

V procesu proti špijonu Bitencu in njegovim pajdašem, ki je bil aprila v Ljubljani, je bilo dokazano, da je SDZ v Gorici tuja špijunska podružnica proti novi Jugoslaviji. »Demokracija« pa list, ki je prinašal na podlagi lažnih in špijonskih poročil članke proti FLRJ, Tišskarna, v kateri se tiska, je fabricirala tudi klevetniške in Jugoslaviji sovražne letake. Notranji minister v vladi LR Slovenije tov. Boris Kraiger je imel na nedavnem zasedanju ljudske skupščine govor, v katerem je temeljito razkrinkal vso vodilno družčino, ki se zbira v okviru SDZ, kot agente in sovražnike ljudstva in nove Jugoslavije, katerih aktivnost so medsebojni spori in konkurenca, kdo bo bolje služil svojemu gospodarju in prejemal boljšo plačo. (Zato jo goriški in tržaški Slovenci imenujejo bolj pravilno: Slovenska dolarška zveza.)

Ne bi se izplačalo zgubljati besed o tej famozni SDZ, če je ne bi forsirate za Koroško »Tiroler Nachrichten« in celovška »Neue Zeit« in — če je ne bi istočasno presajali iz Gorice na Koroško tisti koroški Slovenci, ki ne zaslužijo več tega imena, ker so se že izkazali kot uslužni hlapci sovražnikov slovenskega (Nadaljevanje na 2. strani)

Priprave so končane - zdaj bomo gradili

Iz zbora mladinskih delovnih brigad v Celovcu dne 12. julija 1948

Mladina Slovenske Koroške si je zadalna na svojem plenumu marca meseca 1948 obvezo, da bo še letos obnovila v vojni porušene slovenske kulturno-prosvetne domove, predvsem pa kulturno prosvetni dom v Žitari vesi. Te svoje obveze se naša mladina tudi v polni meri zaveda. Kljub vsem težkočam, na katere je naletela naša mladina, ko je začela s predpripravami za gradnjo v Žitari vesi, je šlo delo hitro od rok. S svojo odločno voljo in požrtvovalnostjo so naši mladi graditelji premostili vse ovire, niso jih preplašili orožniki, ki so prve dni poskušali z raznimi izgovori ustaviti delo, tudi jih niso preplašile grožnje raznih šovinistov in narodnih nestrpnostev, ki so na svoj način hoteli odvrniti naše mladince od dela. Zato se danes že vidijo uspehi tega požrtvovalnega dela: temelji so položeni, predpriprave so se izvršile, sedaj pa se bo začela gradnja prosvetnega doma v Žitari vesi, ki je bil za časa druge svetovne vojne porušen in ki bo služil slovenskemu ljudstvu na Koroškem, ki se bo v njem zbiralo, se izobraževalo, in našlo tam tudi razvedrilo.

Da se slovenska mladina zaveda svojih nalog, je pokazal zbor brigad, ki je bil v ponedeljek, dne 12. julija t. l. v Celovcu. Brigadirji I. in II. trikrat udarne mladinske delovne brigade, ki so se udeležili gradnje mladinske proge Samac — Sarajevo in graditelji prosvetnega doma v Žitari vesi so napolnili Rothovo dvorano do zadnjega kotička, prepevajoč slovenske borbene pesmi. V naši sredi pa smo pozdravili tudi naše študente, ki študirajo v svobodni domovini in ki so prišli na počitnice.

Sekretar Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško tov. Ani-

ca Šporn — Vida je v svojem otvoritvenem govoru pozdravila predvsem naše študente, ki so morali čakati tri leta, da so lahko šli na počitnice k svojim staršem, pozdravila pa je tudi zastopnike vseh množičnih organizacij, ki so se udeležili zbora mladinskih delovnih brigad. Med drugim je dejala:

»Danes so se poleg brigadirjev, ki so gradili mladinsko progo Samac — Sarajevo, zbrali na zboru brigad tudi brigadirji — graditelji prosvetnega doma v Žitari vesi. Čeprav nas avstrijske oblasti ovirajo in skušajo gradnjo doma zavlačevati, bomo delo neustrašeno nadaljevali. Zavedamo se, da si z obnavljanjem naše porušene domovine gradimo tudi lepšo bodočnost. Vse te akcije naše mladine pričajo o veliki ljubezni, ki jo goji do svojega naroda, do svoje domovine ter do svoje matične države FLR Jugoslavije. Zavedamo se, da se nahajamo v času, ko bijejo vsi še nesvobodni narodi sveta velikanski boj za svojo svobodo in neodvisnost proti vojnim hujšakem in proti mednarodnemu imperializmu. Zavedamo se tudi, da bomo dokončno svobodo dosegli le z odločno in brezkompromisno borbo v taboru naprednih in svobodoljubnih sil; zato naj bo današnji zbor brigad naša trdna zabluba, da se bomo strnjene v naši vse-ljudski osvobodilni fronti za Slovensko Koroško še bolj odločno borili za našo osvoboditev izpod tujega jarma ter za združitev z brati v svobodni Titovi Jugoslaviji.«

Po govoru tov. Vide so nastopili naši študentje, ki so pod vodstvom tov. Nan-teja Pušnika zapeli pesem graditeljev mladinske proge ter »Pesem o svobodi«.

Po zgledu jugoslovanske mladine bomo obnavljali našo Slovensko Koroško

Nato je govoril predsednik Zveze mladine za Slovensko Koroško tov. Lipe Kolenik o delovnih akcijah koroške slovenske mladine na progi Samac — Sarajevo in pokazal jugoslovansko mladino, ki v okviru Titove petletke gradi in obnavlja svojo domovino. Po njenem zgledu pristopa tudi mladina Slovenske Koroške k obnovitvenemu delu. Gradnja kulturno prosvetnih domov naj bo naš doprinos k izvršitvi Titove petletke, z gradnjo domov se bo izoblikovalo lice Slovenske Koroške.

Pri tem pa nas ne motijo govori državnega sekretarja Grafa, ki nam očita, da hodimo na delo v »inozemstvo«, doma pa ne znamo obnavljati. Toda gospod Graf se je precej zmotil, ko je o tem govoril na Visoki Ojstrovici, ker že davno prej so začeli naši mladinci z obnovo prosvetnega doma v Žitari vesi.

Pa ne samo to. Spremenili bomo tudi notranje lice Slovenske Koroške. Vzgojili bomo našega človeka v borbi za napredne ideale človeštva po načelih naših največjih učiteljev z generalisimom Stalinom in maršalom Titom na čelu. Sli bomo preko vseh ovir, da dosežemo ta veliki cilj, da si priborimo nacionalno in

socialno svobodo. V tem smislu se pridružujemo vsemu jugoslovanskemu ljudstvu in zavračamo neutemeljene obtožbe, ki jih vsebuje komunike Informacijskega biroja Kompartij. Te obtožbe so težko prizadele vse jugoslovanske narode in s tem tudi nas, ki smo sestavni del jugoslovanskih narodov. Čeravno odobrava to resolucijo tudi avstrijska Komunistična partija, bi bilo napačno, če bi se zaradi tega odrekli sodelovanju. Še nadalje bomo vztrajali na potrebi in nujnosti sodelovanja z vsemi avstrijskimi antifašističnimi silami ter naše delo še poglobili.

Omenil je še nezaslišano zahtevo škofijskega ordinariata po odstranitvi napisov »v borbi proti fašizmu« na partijskem spomeniku v Št. Rupertu pri Velikoveu in dejal: »Zaradi takega postopanja avstrijskih civilnih in cerkvenih oblasti, ki so že neštokrat izrazile svoje sovražno stališče do koroških Slovencev, nam je naša pot še bolj jasna. Odločno bomo nadaljevali pot Osvobodilne fronte in čuvali pridobitve naše narodno osvobodilne borbe ter tako končno zmagovalno zaključili našo borbo s priključitvijo k svobodni Titovi Jugoslaviji.«

našo končno osvoboditev v svobodni domovini.

V imenu študentov je spregovoril tov. Šimej Janah in dejal, da se študentska mladina zaveda nalog, ki si jih je zadala slovenska mladina na Koroškem. Dejal je: »Študentje bomo postavili brigado za gradnjo v Žitari vesi. Nočemo zaostajati za jugoslovansko mladino, ki gradi železniške proge, avtomobilske ceste, tovarne, ki gradi socializem. Z njimi hočemo korakati, da dokažemo, da smo enakopravni sinovi in hčere vseh jugoslovanskih narodov. Zato bomo šli z veseljem na delo pod geslom: »Škofiče — Žitara vas, gradnja domov kliče nas!«

V teku diskusije so govorili tudi zastopniki množičnih organizacij. V imenu slovenskih žena je spregovorila tov. Hil-da Ogriso in dejala, da bodo tudi žene pomagale pri gradnji. Zbirale bodo še v naprej hrano za brigadirje, poslane bodo pa tudi svoje delovne skupine na gradnjo domov.

Tov. dr. Franci Zwitter je v imenu

Slovenske prosvetne zveze pozdravil študente in poudaril, da naj ravno ti mladinci pokažejo prednost v delu in tovarštvu in da naj bodo zgled ostalim mladincem. Zavedati se morajo, da je vsa domovina žrtvovala za to, da morejo študirati v svobodni domovini.

Poleg prosvetnega doma v Žitari vesi in v Škofičah, moramo letos obnoviti prosvetni dom v Podljubelj, Hodišah ter očistiti dom v Dobri vesi. K vsemu temu pa mora največ prispevati ravno mladina. Do 15. septembra mora biti prosvetni dom v Žitari vesi pod streho, do 29. novembra pa tudi že v notranjosti urejen, tako da bomo proslavljali 29. november, rojstni dan nove Jugoslavije, že v novem domu. Roki so sicer kratki, vendar pa jih je mogoče izvesti. Najlepše odlikovanje bomo dobili s tem, ko bodo naši prosvetni domovi vsi obnovljeni in postavljeni. Tega se mora naša mladina zavedati. Hočemo dokazati vsemu svetu, da živimo tukaj Slovenci, ki z lastnimi sredstvi gradimo naše domove ter si tako kujemo lepšo bodočnost, za kar nam je porok naša narodno osvobodilna borba, naša dosedanja borba in borba v bodočnosti za priključitev k

Slovenska mladina solidarna z vsemi naprednimi silami s Sovjetsko zvezo na čelu

Tov. Kori Perč je nato predlagal, da se prosvetni dom v Žitari vesi spravi še pred 15. septembrom pod streho. Tudi ta predlog so brigadirji z navdušenjem sprejeli ter obljubili, da bodo zastavili vse sile, da bodo rok tudi predčasno izpolnili.

Zbor brigad je poslal predsedniku Vrhovnega sovjeta ZSSR generalisimu Stalinu naslednje pismo:

»Mladinci in mladinke Slovenske Koroške, ki smo zbrani danes, dne 12. julija 1948 na svojem zborovanju v Celovcu, Vam tovariš Stalin ob tej priliki pošiljamo tovariške in borbene pozdrave.

Izrekamo Vam in preko Vas vsem sovjetskim narodom iskreno zahvalo za odločno in vztrajno podporo, ki nam jo je vedno nudila Sovjetska zveza v naši še trajajoči narodno osvobodilni borbi. Obljubljamo Vam, da se bomo borili za svojo svobodo in za uničenje vseh ostankov fašizma vse dotlej, dokler se naša Slovenska Koroška ne osvobodi izpod stoletnega zatiranja. Lepša in svetlejša bodočnost je nam, in posebno mladini, zagotovljena le s priključitvijo Slovenske Koroške k naši matični državi FLR Jugoslaviji.«

V pismu Svetovni federaciji demokracije mladine izraža slovenska mladina na Koroškem svojo prikljubljenost za sodelovanje v borbi za svetlejšo bodočnost vsega delovnega ljudstva ter za udržitelj svetovnega miru. Zbor brigad je poslal pismo tudi Svobodni avstrijski mladini (FOEJ), v katerem izraža svojo solidarnost z vso napredno avstrijsko mladino. V pismu poudarja, da se bo slovenska mladina borila skupno z napredno avstrijsko mladino proti nameravani postavitvi avstrijske vojske, ki bi jo današnja avstrijska vlada kot izvršni organ zapadnega imperializma uporabljala le kot orožje proti naprednim silam v Av-

Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Tov. dr. Mirt Zwitter je omenil današnje učiteljstvo na Koroškem in spomnil na besede, ki jih je izrekel bivši koroški deželni glavar Piesch, ko je dejal, če bi hoteli na Koroškem učiteljstvo denacificirati, bi morali zapreti vse šole. To učiteljstvo, ki vzgaja našo mladino na Koroškem, koroški Slovenci odklanjamo, ker je nacistično in protislovensko. To nam prikaže že zaključna prireditve v celovškem gledališču, kjer je bilo pevsko tekmovanje med posameznimi šolami. Kljub temu pa, da imamo na Koroškem tudi takozvane »dvojezične« šole, se ni zapela niti ena slovenska pesem. Danes, ko gledamo to zaključno prireditev študentov, ki se šolajo v Jugoslaviji, vemo, da imamo dolžnost in pravico, da se borimo za slovenske šole tudi na Koroškem in da to izobrazbo, ki so jo deležni naši študentje v Jugoslaviji, nudimo vsej slovenski mladini na Koroškem.

Predlagal je, da se odpošlje na pristojno ministrstvo zahteva po takojšnji otvoritvi slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega v Celovcu, kar so navzoči z burnim odobravanjem sprejeli.

striji in proti svetovnemu napredku sploh.

Zbor brigad je tudi sklenil, da pošlje pismo britanski vojaški upravi z zahtevom, da vrne I. koroški mladinski brigadi zastavo, ki ji je bila vzeta ob njenem povratku s proge Samac — Sarajevo dne 5. oktobra 1947 v Podrožici. V pismu maršalu Titu pa pozdravlja koroška slovenska mladina vse jugoslovanske narode in jugoslovansko mladino in poudarja, da bo mladina Slovenske Koroške združena z vso jugoslovansko mladino nadaljevala pot, ki jo je skupno z njo hodila že za časa narodno osvobodilne borbe.

Spet so nastopili naši študentje ter s petjem in recitacijo želi popoln uspeh.

V zaključnih besedah je tov. Lipe Kolenik pozval vse brigadirje in študente, da se polnoštevilno udeležijo gradnje prosvetnega doma v Žitari vesi. Nato pa je zadonela še himna »Hej Slovani« in brigadirji in mladinci so se razšli, zavedajoč se nalog, ki jih čakajo in ki jih bodo z veseljem izpolnili.

Frko.

KMEČKA ZVEZA ZA SLOVENSKO KOROŠKO

priredi v nedeljo, dne 18. julija 1948 ob 3. uri popoldne na Rešovem pašniku na Blatu

DAN ŽETVE

s tekmo žanjic in strojno žetvijo. Na sporedu so še govori, petje, oderski prizori, recitacije, godba in kot zaključek ljudski ples! — Pridite vsi!

Pripravljalni odbor

Budnost in strnjnost v Osvobodilni fronti bo preprečila razdiralno delo združene reakcije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ljudstva na Koroškem. Ti ljudje so namreč prejeli pred nedavnim povabilo od SDZ v Gorici na skupen sestanek v Trbižu in svrhu razgovorov o snovanju in ustanavljanju nove politične stranke na Slovenskem Koroškem. Povabilo je posredoval bivši domobranski narednik Jože Čuješ, ki kot urednik Koroške krognike v službi britanske obveščevalne službe nadaljuje z izdajalskim delom, ki ga je pred tem opravljal v službi Hitlerja in Rösenerja.

Sedaj ko vemo, kdo vse se bavi z mislijo ustanavljanja SDZ ali slične stranke pod morebitnim drugim imenom in kdo to zamisel pozdravlja, ne bo treba še posebej ugotavljati, da bo to najnovejši poizkus razbijanja OF in odvajanja koroških Slovencev od matičnega naro-

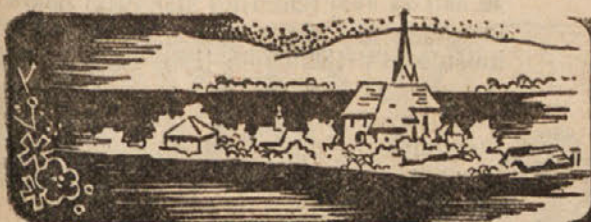
da. Da se je pri tej zamisli spet znašla vsa tuja, avstrijska, belogardistična in domača slovenska reakcija, je samo najboljši dokaz za to, komu bo služil ta poizkus. Da prav gotovo ne koroškim Slovencev, o tem smo si na jasnem.

Naloga nas vseh bo, da bomo budno spremljali in pravilno pojasnjevali našim ljudskim množicam tovrstno razdiralno delo, da bodo vsem sovražnim naporom na vključ zavestno še bolj strnile svoje vrste v okviru OF in njenih množičnih organizacij ter, če bo potrebno, na še bolj mogočen način kakor so bili naši nedavni veličastni ljudski tabori izpričale pred vsem svetom in ob onemoglem besu združenih sovražnikov svojo upravičeno zahtevo po svobodi v novi Titovi Jugoslaviji.

„Škofiče - Žitara vas, gradnja domov kliče nas“

Nato je govoril tov. Kori Perč o gradnji prosvetnega doma v Žitari vesi. Preko 280 mladincev in mladink je do sedaj že delalo pri predpripravah za gradnjo. Predpriprave so končane. Glavno pa nas še čaka: dokončna izgradnja doma. Za to pa je potrebno, da izpolnijo vsi brigadirji, ki so lansko leto gradili progo Samac — Sarajevo, svojo dolžnost, preko njih pa vsi mladinci in mladinke Slovenske Koroške. Kar je pomenila jugoslovanski mladini proga Samac — Sarajevo, to pomeni nam prosvetni dom v Žitari vesi, to pomeni za nas obnova vseh slovenskih prosvetnih domov.

Kakor je bila mladina v prvih vrstah za časa narodno osvobodilne borbe, tako moramo tudi danes, ko obnavljamo našo po fašizmu porušeno Slovensko Koroško, stati ravno mi mladinci in mladinke v prvih vrstah v izpolnjevanju obvez, ki smo si jih zadali pred vsem slovenskim ljudstvom na Koroškem. Stati moramo trdno kot železo-beton, ki ga ne podre nobena sila in se tako boriti za

Po naši zemlji

Celovsko škofijstvo in BHS sta se znašla

Ko je pretekli petek zasedal izredni plenar Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, je prispel od okrajnega glavarstva v Velikovec odlok, ki se sklicuje na zahtevo škofijskega ordinariata po izbrisu napisa oziroma odstranitvi spomenika padlim partizanom iz pokopališča v št. Rupertu pri Velikovecu. V tem odloku je okrajno glavarstvo v Velikovecu ugodilo nezastisljani zahtevi ordinariata in odločilo sledeče:

»Na podlagi § 15 koroškega gradbenega zakona mora Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške do 1. avgusta t. l. odstraniti s spomenika besede »v borbi proti fašizmu«. Če do tega termina to ne bi storila, bodo navedene besede odstranjene uradnim potom na Zvezine stroške.«

Na plenumu zbrani delegati kot zastopniki vsega slovenskega ljudstva na Koroškem so z upravičenim zgražanjem sprejeli to vest ter z enodušnimi protesti in burnimi fuj-klici izrazili svojo ogorčenost nad tem, da poskuša škofijski ordinariat s pomočjo civilnih oblasti skruniti spomin naših padlih partizanov.

Slovensko ljudstvo je že s protestom vseh organizacij, ki združujejo slovenske žrtve fašizma, ugotovilo, da smatra ravnanje škofijstva za izraz mrznje in sovražnega odnosa do koroških Slovencev. Temu svojemu sovražnemu odnosu je škofijstvo dalo izraza med drugim že takrat, ko je 14. aprila 1946 prepovedalo spominsko mašo za slovenske žrtve, ki so podlegle mukam, trpljenju in barskemu terorju v nemških izseljeniških in koncentracijskih taboriščih, gestapovskih ječah in plinskih celicah. Ta mrznja se izraža v prepovedi, s katero je škofijstvo zabranilo slovenskim duhovnikom opravljanje verskih obredov pri odkrivanju spominskih plošč padlim borcem za svobodo, čeprav nimajo v napisu besede »fašizem«, ki visoke gospode v celovski škofijski palači iz razumljivih nam vzrokov bode v oči.

Po drugi strani pa je »nepristransko« škofijstvo organiziralo »romanje« bivših Hitlerjevih soldatov v Gospo Sveto in s pontifikalno mašo proslavljalo 10. oktober, ki ga je SA-Standartenführer Steinacher označil kot dan »zmage v nemški noči«. Na nedavni »Treuekundgebung« v Grebinju, ki jo je organiziral iz bivših nacistov, SA-jevcev, SS-ovcev in HJ-ovcev ter drugih šovinistov sestojeli novofašistični »Bund der heimat-treuen Südkärntner«, so smeli zvoniti cerkveni zvonovi. Na OeVP-jevski prireditvi pred tednom dni, kjer je državni sekretar Graf po znani maniri rohnal in blatil našo in avstrijsko napredno mladino, je škofijstvo brez pomislekov dopustilo pridigo in mašo na prostem, čeprav je pri maši nastopal pevski zbor politične organizacije pod vodstvom dirigenta Rösnerja — odpadlega duhovnika, ki se je za časa fašizma naveličal talarja.

Že iz te kratke primerjave je za sle-

hernega koroškega Slovence jasna vsa pristranost škofijskega ordinariata, ki gre v svojem sovražnem odnosu do slovenskega ljudstva celo tako daleč, da postavlja nečuvne zahteve, ki globoko žalijo najgloblje čute pietete koroških Slovencev do svojih padlih borcev. Gorostastnost in zloba zahteve škofijskega ordinariata v zvezi s partizanskim spomenikom v št. Rupertu je tako očividna,

Naši študentje so prišli na počitnice

V nedeljo, dne 11. julija t. l. so se vrnili iz Jugoslavije naši študentje, da po 3 letih odsotnosti preživijo počitnice med nami. Ob tej priliki je bila ob 2. uri popoldne v št. Jakobu v Rožu prireditve, ki se je vršila v našem Narodnem domu. Iz vseh bližnjih in daljnjih krajev so prihajali ljudje, dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička, mnogo ljudi pa sploh ni našlo več prostora v njej in so od zunaj poslušali govore in kulturni spored.

Prireditve je otvoril tov. Šimej Martinjak, ki je pozdravil vse navzoče v imenu št. Jakobčanov in nas seznanil s kulturnim sporedom. Nato je v imenu Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško pozdravil študente tov. Andrej Haderlap, ki je v svojem govoru poudaril, da so se naši študentje dobro zavedali, da grejo zato v svobodno Slovenijo, da se bodo tam učili in postali pravi ljudje in zaradi tega jim tudi odhod od doma ni bil težak. Posebno je naglasil, da moramo biti hvaležni našim bratom v domovini, ki so sprejeli naše študente in jim uredili vse možnosti za študij, ker v Avstriji nimamo slovenskih šol, v katerih bi se vzgajala naša mladina v narodnem duhu in v materinščini.

Kot zastopnik Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško je pozdravil študente tov. Kori Perč in v svojem govoru med drugim dejal:

»Prišli ste iz svobodne Titove Jugoslavije v vašo ožjo domovino, od koder ste pred tremi leti šli, da se v slovenskih šolah svobodne domovine, ki jih nam na Koroškem avstr. oblasti še vedno odrekajo izobrazijo v napred, duhu, da postanete ljudska inteligenca in da tako služite koristim lastnega naroda. V svobodni Jugoslaviji ste videli, kako tam gradijo in obnavljajo. Pa tudi mladina Slovenske Koroške je kot del jugoslovanske mladine začela letošnjo leto graditi in obnavljati slovenske kulturne prosvetne domove. Mnogo dela nas še čaka in prepričani smo, da noben izmed vas ne bo stal ob strani, temveč da boste v svojih počitnicah pomagali z vsemi silami pri obnovi naše Slovenske Koroške.«

Nato so nastopili študentje s svojim sporedom, ki je bil pester in dobro podan. Najprej so zapeli koroško narodno

pesmi, ki so vse pričale o velikem trudu in ljubezni do petja. Po kratkem odmoru je spregovorila tov. Zofka in v imenu študentov pozdravila vse navzoče. V svojem govoru je poudarila, da se z vsemi močmi učijo, da bodo čimprej lahko služili svojemu narodu, kajti človek je samo takrat nekaj vreden, če služi svojemu narodu, je dejala tov. Zofka.

Študentje so nastopili z zborna recitacijo »Zdravljica«, ki so jo res umetniško podali. Še par pesmi, potem pa je spregovoril Šimej Janah, ki je v imenu študentov izjavil, da bodo z vsemi silami pomagali pri gradnji kulturnega doma v Žitari vasi in tako prispevali svoj del k obnovitvi in osvojitvi naše ožje domovine, Slovenske Koroške.

Naši tovariši in tovarišice, ki so prišli iz Jugoslavije, so nastopili še s partizanskimi pesmimi, ob koncu pa so zapeli »Pesem o svobodi«, ki so jo, kakor povsod drugod na naših prireditvah morali ponoviti.

Spregovoril je še tov. Šimej Martinjak ter z besedami: »Čas, ki ga boste preživeli med nami, vam naj ne bo samo čas počitnic, temveč čas za delo in borbo, ki jo bomo vodili tako dolgo, dokler ne bo Slovenska Koroška osvobodena in priključena k matični državi, novi Titovi Jugoslaviji,« zaključil prireditve.

BRNCA

Že večkrat smo pisali, kakšni elementi se zbirajo v takozvanem bundu domovini zvestih Korošcev. Vodstvu te neofašistične organizacije, ki uživa vso podporo s strani avstrijskih in posebno koroških oblasti, ni glavno, če so člani organizacije res zavedni in, kakor pravi že ime organizacije, zvesti koroški domovini, glavno je, da so prepojeni s sovražstvom do koroških Slovencev in avstrijskih antifašistov. Prva naloga zloglasne organizacije je v tem, da napada in terorizira slovensko ljudstvo na Koroškem ter nudi raznim fašistom in ilegalnim nacistom zatočišče ter jim daje možnost, dati izraza svojemu sovražstvu do vsega, kar je slovenskega in protifašističnega.

V tem bundu se zbirajo tudi razne Wurfkomande, ki jih tvorijo znani nacisti, člani SS, SA, HJ in drugih nacističnih ter zločinskih organizacij, ki vsi čakajo samo na priložnost, da zahrbtno

lahko napadejo posamezne Slovence in odločne antifašiste. Njih junaštvo pa kljub nagradam ne sega tako daleč, da bi napadli večjo skupino naših ljudi. Pri svojih napadih se počutijo za najvarnejše ponoči za kakšnim zidom ali plotom, izza katerega se potem poženejo proti svoji žrtvi, kakor cestni roparji in tatovi.

Druga naloga teh »zvestih« sinov koroške domovine, ki so vsi že leta 1939 brezvestno prodali svojo domovino nacifašizmu, obstoji v tem, da zbirajo in izsiljujejo podpise za nedeljeno Koroško. Ker na lep način ne dosežejo preveč uspehov, se poslužujejo raznih terorističnih metod, ki so se jih naučili v šoli SS in HJ in jih še danes ne morejo pozabiti. Z zastraševanjem in grožnjami o ponovni izselitvi skušajo izsiliti podpise pri naših ljudeh. Pridejo pa tudi z lepimi in donečimi obljubami, da bi na ta način prevarali in premotili miroljubno prebivalstvo. Toda naši ljudje so takoj spoznali te ovčice v volčjih kožuhih in mnogokrat se dogodi, da tak zbiratelj podpisov včasih ne ve, kako hitro spet pride na cesto.

Pri nas na Brnci se je tudi opogumil podoben domovini zvest Korošec, in sicer Josef Poglitsch, ki se je napotil od hiše do hiše in z zbiranjem podpisov za nedeljeno Koroško hotel pridobiti več zaupanja pri svojih naredbodajalcih v BHS-u. Poglitsch je znan nacist, ki je bil zaradi svojega delovanja v nacistični stranki interniran v Rimini. Da je predan pomagač koroških šovinistov, pričča tudi dejstvo, da je dobil zaposlitev pri Baumgartnerju v Bačah, sorodniku nam vsem znanega sodelavca krvnika Maier-Kabitscha, stotnika Fritza. V svojem velikem navdušenju je šel Poglitsch celo tako daleč, da je skušal dobiti podpise pri ljudeh, ki so bili v času nacizma na črni listi, kot »Rassisch-Minderwertige« in so morali prenašati največje nasilje. To, kar je doživel pri teh ljudeh, najbrž ne bo tako hitro pozabil in si v bodoče premislil, nadlegovati pošteno in antifašistično prebivalstvo.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZNANJA:

SPD Maloše vabi na igro »Črna žena« v soboto, dne 17. 7. 1948 ob 9. uri zvečer in v nedeljo, dne 18. 7. 1948 ob 2. uri popoldne pri Pušniku v Ločah.

SPD »Zarja« v Železni Kapli priredi v nedeljo, dne 18. 7. 1948 ob 11.30 uri v kinodvorani igro »Miklova lipa«.

OBJAVA

Občinski odbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško Globasnica sklicuje svoj

redni letni občni zbor

v nedeljo, dne 18. julija 1948 ob 9. uri dop. (po maši) pri Šoštarju. Vsi člani so vabljeni k udeležbi.

Iščem ženina z malim posestvom ali pa rokodelca v starosti od 35 do 40 let.

Stara sem 32 let in vajena vsakega kmečkega dela.

Ponudbe s sliko naj se pošljejo na naslov: »Poste restante 304, Otok — Maria Wörth«.

LOJZE UDE:

PONATIS IZ
„NOVEGA SVETA“

KDO JE BIL

PRIPRAVLJEN BORITI SE ZA
SAMOSTOJNOST AVSTRIJE?

Težko pa je razumeti, zakaj se je čutil Schuschnigg dolžnega pod takimi okolnostmi te spomenice in meditacije pisati. Skromne so predstave najmočnejše avstrijske stranke o pogumnem izpovedovanju avstrijskega prepričanja celo takih oseb, kakor je Schuschnigg. Ker so notranja nasprotja idejnega sveta, v katerem so se gibal Schuschnigg, Schmidt in podobni, dovolj jasno nakazana že po izjavah, ki jih vzdržujeta Schuschnigg in Schmidt tudi še danes, naj navedem le nekaj mest iz tega manuskripta, ki so v tiskani izdaji izpuščena. K plebiscitu 10. aprila 1938, ki ga je odredil Hitler z zakonom o priključitvi z dne 13. 3. 1938, pi-

še Schuschnigg: »Prišel je 10. april, dan plebiscita. Nisem imel možnosti iti k volilni žari; volilna propaganda z menoj gotovo ni obzirno postopala. Marsikaj so mi predbacivali, na kar bi mogel odgovoriti, če bi imel za to priliko. Kljub temu bi samoumevno vrget v žaro listek z »da«, če bi smel glasovati.« Razmišljanja o vprašanju avstrijsko-nemštvo Schuschnigg zaključuje takole: »Če gledam nazaj, je izvor napak, ki smo jih delali, jasen. Ako je hotela Avstrija ostati samostojna do ureditve rajha v federalističnem smislu, kakor smo si jo mi zamišljali, ni bilo nobene druge poti, kakor ta, ki smo jo hodili. Toda ona ni mogla ostati samostojna, ker je naspro-

toval temu nacionalni življenjski zakon časa. Za uresničenje tega nacionalnega cilja ni bila nikdar sposobna weimarska republika, temveč le Führerjev rajh. Zato je bila borba proti identificiranju nacionalnega socializma z nemštvom početje, ki ni moglo uspeti, in je bilo zaradi tega za avstrijski prostor napačno in zmotno. Kajti brez nacionalnega socializma, kakoršnokoli je že v posameznostih stališče do njega, ni nobene izpolnitve časovno imperativne enotnosti naroda, ki je sedaj za vse čase zagotovljena. Avstrija je glavne bitke v borbi za svoj idejni svet izgubila že v preteklem stoletju, zadnjo bitko leta 1918. Zadnje borbe zadnjih čet njenih dedičev so jo pripeljale k izhodišču njene zgodovinske naloge nazaj — k Ostmarki nemškega rajha« (Volksstimme, 3. in 4. IV. 1947). Od človeka, od leta 1934 do 1938 političnega voditelja Avstrije, v katerem je bilo, četudi v koncen. taborišču, prostora za tako miselnost, pač ni bilo pričakovati, da bi se povzpel do odločitve oboroženega odpora proti nacistični agresiji.

Tudi izpovedba zadnjega predsednika prve avstrijske republike Miklasa Wilhelma v Schmidtovem procesu dokazuje, kako nemogoče je bilo od vodilnih mož senžermenske Avstrije pričakovati, da bi se resno uprli Hitlerjevi Nemčiji. Tudi Miklas je bil daleč od vsake misli na oborožen odpor. Med drugim pravi tudi: »Danes moremo mirno reči, da tudi Seyss-Inquart ni hotel nič drugega, kakor neko naslonitev Avstrije na Nemčijo, v skrajnem primeru tak položaj Avstrije, kakor ga je imela Bavarska v Bismarckovi Nemčiji, to se pravi, neko avstrijsko samostojnost v nemškem rajhu« (stran 262). Ko pravi »tudi«, hoče Miklas reči, da je bilo to tudi njegovo mnenje. Sicer pa je Miklas s tem ponovil samo misel, ki jo je januarja 1946 izrekel kot priča že v procesu proti dr. Neumayerju, (prim. Oest. Volksstimme, 31. I. 1946) bivšemu finančnemu ministru v Schuschniggovi in nato Seyss-Inquartovi vladi. (Dalje.)

Naš položaj v gospodarskem manevru zadnjih mesecev

Zadnji meseci so bili polni obljub ugodnosti, ki jih bo prineslo z velikim hruščem napovedano »prosto gospodarstvo«, polni kritike dosedanjega gospodarjenja, polni prerakanj in strankarskih mahinacij o novih cenah kmečkim pridelkom. OeVP in njena procesija veleposestnikov in veletrgovcev je skušala vse to izrabiti kot svoj propagandni šlager med kmečkim prebivalstvom. Zato je vpregla v svoj voz vse svoje gospodarske zveze, zadaj so pa pridno portvali njeni pomagači v SPOe. Na ta način je skušala nekoliko bolj zakriti posledice in blufirati ljudstvo.

Sedaj, ko je zaključen glavni manever, je potrebno ugotoviti položaj. V zadnjem času je prišlo precej industrijskega blaga v prosto prodajo, za katero ni treba več nakaznic. Med tem je pa nakupna možnost delovnih ljudi občutno padla. Gospodarski dohodki kmeta so padli globoko pod ničlo, zaslužek delavca in delovnega obrtnika v mnogih slučajih ne zadošča več za nakup življenjskih potrebščin njihovih družin. Velik del krivde nosi pri tem denarna reforma, ki naj bi po govoricah nekaterih morala utrditi pot zdravemu gospodarskemu razvoju. Dejansko pa je oropala večino prebivalstva vseh prihrankov, katere bi sedaj potrebovalo za nakup oblačil in obutve, pohištva itd., za popravilo poslopij in stanovanj ter za boljše ureditev posestva in gospodarstva, za nakup novega orodja in strojev.

Posebno težko so bile prizadete slovenske družine, ki so bile izseljene, v koncentracijskih taboriščih in v partizanih, da ne govorimo o vseh onih Slovencih, ki so bili vsa leta izkoriščani in niso dobili nakaznic, ker jih jim niso hoteli dati nacistični mogotci po občinih in njihovih nasledniki iz vrst OeVP in SPOe. Narodna pripadnost, priznanje in doslednost v borbi za osnovne pravice koroških Slovencev so bile vedno povod za izkoriščanje, zapostavljanje ter odrekanje nakaznic za gospodarske in življenjske potrebščine.

Vse te družine bi sedaj lahko nakupile stvari v potrebni meri. A običajna pristranost avstrijskih oblastnikov dela po stari praksi z dalekosežnimi nameni. Izseljencem še nikakor niso docela poravnali gospodarske škode, drugim žrtvam fašizma — izropanim KZ-lerjem in partizanom še niso dali ničesar. Sedaj pa, ko prihajajo kopice prijav in prošenj, jih odklanjajo kar po vrsti. Samo na eni seji je pred kratkim deželna vlada odklonila 30 takih prošenj. Medtem pa vdove po nacističnih zločincih ter njih družine, ki niso utrpeli nobene materialne škode, sprejemajo svoje podpore naprej, kakor so jih sprejemale ves čas. Nihče ne more odvreči dejstva, da se postopa s slovenskimi antifašisti sovražno in da se dela v njihovo škodo. Namen je jasen in odkrit: gospodarsko uničiti vsakogar, ki se zdi na-

slednikom Hitlerja in slavopecem Wallstreeta nevaren in noče plesati po taktih tuje melodije.

Za naše kmečko prebivalstvo in tudi za delavca ves ta manever ni prinesel ničesar za zboljšanje obstoječega stanja, temveč ga je samo poslabšal. Kmetijstvu Slovenske Koroške in gospodarstvu koroških Slovencev se ne more pomagati s prozornimi obljubami o zvišanju cen nekaterih stvari, katerih proizvodnja je itak že na najnižji stopnji. Pridelek žita v splošnem ne zadošča niti domačim potrebam, živinoreja je v izredno slabem stanju in tudi drugod v kmečkem gospodarstvu so občutljive vrzeli. Sedanja ureditev razmerja cen ne bo zadostila potrebam našega kmetijstva. Zato bo ostala zahteva po reviziji cen na dnevnem redu tako dolgo, dokler ne bodo dosegle normalnega stanja cene orodja, strojev, umetnih gnojil in gradbenega materiala.

Slovenskemu kmetijstvu na Koroškem se do danes še ni pomagalo v nikakršni obliki, nasprotno, držalo se ga je vedno v zaostalosti in se ga izkoriščalo na vse

strani. Če se je g. Wedenig v Salzburgu drznil trditi, da so slovenski kmetje v deželi drugim v pridnem oddajanju lahko za zgled, potem je lahko rekel to samo zaradi tega, ker je nanje naščuval policijo, ki jim je pobrala do zadnjega vse. S tem je zaščitil veleposestniško gospodo OeVP, ki je vedno dobivala vso pomoč in podporo deželne vlade in katere prijatelj je on sam. Njemu moremo danes samo reči: Gospod Wedenig, dovolj je govoricenja in slepomišenja! Sedaj nam dajte nazaj vse ono, kar ste nam odvzeli z odrekanjem in zavlačevanjem in česar so nas oropali tisti, katerim ste pomagali do oblasti in ki so vam po končani misiji dali spet stolčke na razpolago. Poravnajte nam vso gospodarsko škodo, dajte nam na razpolago sredstva, da bomo v stanju nakupiti potrebno orodje in stroje, umetna gnojila in cement, da bomo popravili naše hiše in hleve, uredili naša polja in travnike; poskrbite za to, da bomo že enkrat imeli potrebnega zdravega semena za naša polja in travnike. Govoricenja in lažnivega zavijanja smo sili!

ž-r.

Naše ljudstvo v borbi za slovensko kmetijsko šolo

15. aprila 1948 je sprejel sekretariat Kmečke zveze za Slovensko Koroško od urada koroške deželne vlade obvestilo, da se bo v kratkem vršil ogled Vošpernikovega posestva v Podravljah, ki je bilo deželni vladi imenovano za ureditev slovenske kmetijske šole. To je bilo v tistem času, ko so se v Londonu razgovarjali o avstrijski državni pogodbi. Da bi imela Avstrija v svoji neugodni situaciji vsaj en za njo ugoden argument, ga je hotela s silno naglico slabificirati s slovensko kmetijsko šolo. Že leta 1930. je dobila od takratne Zveze narodov nalogo, da mora ustanoviti za koroške Slovence slovensko kmetijsko šolo, kar pa do aprila tega leta ni smatrala za potrebno. Sedaj pa, ko je šlo Gruberju in Wedenigu v Londonu za nohte, so začeli v Celovcu naenkrat biti »alarm« okoli ustanovitve slovenske kmetijske šole. Že 27. aprila se je vršil ogled posestva. Deželno vlado je zastopal nacist dr. Stotter z dr. Waschnigom in inž. Kleblom, kar je nekaj navadnega, če se mora deželna vlada pogajati o pravicah koroških Slovencev. Da je bil to samo pesek v oči, je jasno, kajti po razbitih pogajanjih v Londonu, je prenehal tudi v Celovcu »alarm« o slovenski kmetijski šoli z izgovori, da bi bila ureditev predraga in da zato nimajo denarja.

Naše ljudstvo pa vedno bolj odločno postavlja zahtevo po slovenski kmetijski šoli. Prav tako odločno pa odklanja sedaj obstoječe kmetijske šole, ki v vsaj svoji preteklosti niso bile ničesar drugega, kakor ponemčevalnice naše kmečke

mladine. Mladina iz okraja Velikovec je poslala iz svojega plenuma Kmečki zvezi za Slovensko Koroško resolucijo, v kateri pravi med drugim: »Kot osnovno pravico zahtevamo izobrazbo naših kmečkih fantov in deklet v materinem jeziku. Z vso odločnostjo podpiramo borbo Kmečke zveze za Slovensko Koroško, ki jo vodi za dosego slovenske kmetijske šole na Koroškem«. Mladinski plenum okraja Pliberk pa pravi v resoluciji: »Skeple deželnega zbora za ustanovitev dvojezične kmetijske šole ostro zavračamo, ker bi bila to legalizacija nadaljnje germanizacije slovenske kmečke mladine na Koroškem. Zahtevamo slovensko kmetijsko šolo, ki nam po vsej pravici pripada.«

Gojenci, ki jih je lansko leto odposlala Kmečka zveza za Slovensko Koroško v kmetijske šole v Jugoslavijo, so utemeljili svoje prošnje sledeče in podobno: Miha Slugovec je navedel, da želi biti sprejet v kmetijsko šolo zaradi tega, ker vlada v sleherni avstrijski šoli še sedaj nacistični duh in ker te ne odgovarjajo slovenskemu človeku. Enako utemeljuje svoji prošnji Joško Wutej in Joško Mikl. Hubert Ferčnik pa utemeljuje svojo prošnjo s tem, da po sedaj nikjer ni imel možnosti, da se nauči pravilne slovenščine in se izobrazí v naprednem kmetijstvu.

Tudi mladinci in mladinke, ki so letos zaprosili za sprejem v kmetijske šole v Jugoslaviji, utemeljujejo svoje prošnje podobno. Marica Petek pravi, da

se želi za svoj nadaljnji stanovski poklic izobraziti v slovenskem jeziku. Tukajšnje avstrijske šole ji ne morejo dati potrebne izobrazbe, ker je njih namen samo ta, da izneveri slovensko mladino svojemu narodu. Nachbar Ignac hoče napredovati v znanju slovenščine, Jože Golavčnik pa pravi, da mu le šola in pouk v materinem jeziku moreta nuditi to, kar se potrebuje za boljšo bodočnost in za procvit slovenskega kmetijstva. Marjana Rak hoče obiskati samo strokovno šolo v slovenskem jeziku, kmetu Jakobu Božiču je posebno ležeče na tem, da se njegovi otroci vzgoje v duhu svobode in napredka; prav tako pravi v prošnji Franc Jagovec, da želi, da bi njegova hčerka, ki v dosedanjih nemških šolah ni imela možnosti se učiti slovenščine, se je priučila v kmetijski šoli, kjer se bo naučila novega naprednega kmečkega gospodarjenja. Janko Gabrijel pa v svoji prošnji ugotavlja, da je njegova sveta dolžnost, da se izobrazí strokovno v svojem mater. jeziku. Ker mu je tukaj odvzeta možnost, hoče to doseči v svobodni domovini Jugoslaviji, da bo potem lahko doma s pridobljenim znanjem pomagal utirati pot v napredno gospodarstvo. Tako so utemeljene vse prošnje. Vse izzvenijo v eno samo zahtevo: hočemo slovensko kmetijsko šolo.

Občinski odbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško Slovenji Plajberk pa je prijavil za obisk slovenske kmetijske šole na Koroškem za leto 1948 devet mladincev in mladink ter zahteva njeno takojšnjo ustanovitev. Občni zbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško pa ostro obsoja deželno vlado, ki se izgovarja, a nima denarja zato, da bi slovenska mladina obiskovala slovenske strokovne šole ter poudarja, da so slovenski kmetje z davki že davno prispevali toliko, da bi deželna vlada zgradila in uredila ne samo slovensko kmetijsko šolo, temveč tudi slovensko gimnazijo in učiteljske ter druge slovenske šole, ki so potrebne.

S temi ugotovitvami je postavljena deželna vlada na zatožno klop in jo naše ljudstvo obtožuje tako ostro, da se ne more zagovarjati. Nihče ne more popraviti škode, ki so jo utrpeli koroški Slovenci narodno in gospodarsko, ko so morali pošiljati svoje fante in dekleta v nemške kmetijske šole, kjer niso poglobili in utrdili v njih ljubezen do domače grude, temveč so sejali v njih srca gnjev do slovenskega naroda, izdajstvo svoje zemlje in delovnega ljudstva. Kar kvasita Gruber in Wedenig o pravicah koroških Slovencev, je na tej zatožni klopi razkrinkano kot laž, v katero nihče ne more verjeti, najmanj pa koroški Slovenci.

Prav na ureditvi slovenskih šol na Koroškem pa more koroška deželna vlada dokazati, če je vsaj za trohico pravična v vprašanju življenja, in svobodnega razvoja koroških Slovencev.

Izdajatelj, tiskar in založnik lista: Dr. Frano Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter; odgovorni urednik: Franci Ogriš, oba Celovec, Salmstraš 6, uprava: Celovec, Volkermarkter Straš 21. Dopis se naj pošilja na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1, Postschließfach 272. Tisk: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straš 7.

OB ZIDU

MIŠKO KRANJEC

Da, tam na vasi je zdaj jesen in vrtovi okrog hiš so že močno orumeneli, slive ob plotovih so domala že gole. Tudi jablane in hruške že otresajo orumenelo listje. Ob jutrih leže pod drevjem zrela jabolka in se smehljajo iz trave. Jutra so meglena, nekje nad meglo sije sonce, ki pa ne more prodreti skozi. Med drevjem so razpredene pajčje mreže, na njih blesti rosa. Povsod dehti po jeseni, povsod je razlito tisto svojevrstno vzdušje zrelosti in neke čudne lenobnosti. Otroci so se nazajtrkovali in zdaj prihajajo pred hišo, kjer že pohajkuje muri, ki pričakuje sonca, da se bo lahko zleknil k steni in se grel. A ker še ni sonca, se igra z Lojzko. Lojzka, tvoj otrok. V šestem letu je in drugo jesen pojde v šolo. A še preden mine deset let, pojde za teboj v mesto. Življenje ne izbira rado novih poti. Ampak zdaj Lojzka še nosi dolgo umazano srajco, ker se v njej valja po fleh in komaj se še obujajo nevarne in zapeljive sanje.

Da, Lojzka je tvoj otrok in čudna je ta stvar: ko imaš otroka, se tvoj svet zoži. Vrtiš se v določenem krogu, tvoje misli so se ujele, tvoje sanje se lovijo za trdna tla.

Da, tam je tvoj otrok in ti si postal majhen. Mrtvo je vse, o čemer si nekoč sanjal. Mesto, v katero si se nekoč hotel za vsako ceno zateči in ki je predstavljalo konec tvojih sanj, je mrtvo. Življenje sveta in tvoje življenje je dvoje. Vmes je visok, neprehoden zid. Čez ta zid ni ne stopnic ne lestev, da bi prišel v oni svet, v katerega si nekoč mislil na tako preprost in lahek način priti. Zdaj veš, da je prek tiste pregrade mogoče samo, ako jo zrušiš.

In nenadoma se zaveš, da podiraš ograjo, da jo podiraš v družbi mnogih. Ne zaradi sebe. Misliš na malo Lojzko, ki se na vasi igra z murjem in misli na igrače, ki jih prineseš, in že misli na veliki svet, kamor hoče po vsej sili za teboj. Misliš in veruješ, da ne bo več

pregraje, ko Lojzka dorase, da bo mogoče tja, kamor ti kljub vsem naporom nisi mogel priti in v kar ti niso mogli vzeti vero vse še tako velike prevare.

Ne, Lojzka ne pojde po tvoji poti, življenje se ne vrta v kolobarju. Človeška vera ni izmišljotina. Če bi bila pravi, bi jo tisočere najkrušeje prevare že zdavnaj strle in za vekomaj pokopale. Človeška vera se je porodila kljub vsem bridkostim v skušnjah, da se to, kar je bilo včeraj, ne povrne več. Človeško vero so ustvarili mali ljudje. Katke in bog ve kdo vse še. Ljudje onstran tega zida vero ubijajo, mali pa si jo vedno znova in vedno še vso lepšo obujajo. Pa če že torej človek mora zaiti na to dvorišče, ne da bi vedel, kako se je zgodilo in zakaj, v srečo vendar živi vera, ali vsaj brezmejno upanje, da nekoč mali Lojzki ne bo treba po tej poti. Ne, morda že za eno celo leto, za nekaj let, mogoče tudi za deset in več let, celo za celih sto let na tem dvorišču ne bodo stali vojaki s puškami čakajoč povelje; poveljujoči se ne bo razdraženo sprehajal, ljudje se ne bodo zbirali pred poslopjem, da si ogledajo, kako se bo vedla uboga Katka, kadar se bodo dvignile cevi pušk proti njej, da

si ogledajo, kako bo tista drobna Katka, ki je pred davnimi leti z najlepšimi sanjami in najsvetlejšo vero prišla v mesto, a se zdaj zvija po tleh, s prsti brska med peskom, kakor bi se hotela nečesa oprijeti; kako se bo naposled pomirila in kako bo okrog nje počrnel pesek od njene tople krvi. Ne, drobna Katka, ki so nosile v srečo toliko in tako lepo vero, ne bodo imele na prsih obešene tablice z bedastim napisom »Ich bin Bandit«. Ne, bodo postavili na vzglavje vsem Katkam kamnito tablico z lepim napisom:

»Človek sem«.

V mrkem poslopju se je nekaj zgnilo. Tudi ljudje zunaj so se zgani. Mali muri, ki je tako podoben onemu, s katerim se igra mala Lojzka nekje daleč na kmetih to lepo jesensko jutro, je prenehal nagajati ležečemu volčjaku, napel je ušesa, nato pa stekel proti vratom iz poslopja, kjer so se prikazali ljudje, stekel zato, ker se je prodal švabom za hrano, prodal tako kakor oni ljudje, ki so doslej čakali ob poslopju.

Na dvorišču so stopili ljudje. Padli so odrezani glasovi, vse se je razgibalo.

(Dalje.)